

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року: Науково-практичний коментар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1444072849368/pravo/provedennya_dopitu_vpiznannya_rezhimi_videokonferentsiyi_pid_chas_dosudovogo_rozsliduvannya#871
2. Казак К. Возможность допроса участников процесса путем проведения видеоконференций. / К.Казак. // Аналітичне видання «Юрист і закон» № 73 06.11.12–08.11.12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpdconsulting.com.ua/upload/publ/publication_195_rus.pdf
3. Ложкін Л.Д., Цветовые искажения при цветовосприятии телевизионного изображения. / Л.Д. Ложкін, В.А. Наганов // Радиотехнические и телекоммуникационные системы. 2012, № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rts-md.com/docs/archives/RTS_5/3_1%20Lozhkin_Neganov.pdf
4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо скасування відеоконференцій» № 2305 від 15.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1S100A.html

УДК 343.4 (043.2)

Дем'яненко Ю. І., к.ю.н.,
Національний університет «Юридична академія
імені Ярослава Мудрого», м. Харків, Україна

ЩОДО ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ (СТ. 182 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Як відомо, об'єктивна сторона злочину – це зовнішня сторона (зовнішнє вираження) злочину, що характеризується суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю), суспільно небезпечними наслідками, причинним зв'язком між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місцем, часом, обстановкою, способом, а також засобами вчинення злочину [2, с. 111]. Вона є елементом складу злочину і входить до підстави кримінальної відповідальності, багато в чому визначає суспільну небезпечність злочину та правильну його кваліфікацію, має важливе значення для розмежування злочинів та їх відмежування від незлочинних діянь, дозволяє суду правильно визначити ступінь тяжкості вчиненого злочину та врахувати її при призначенні покарання.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 Кримінального кодексу України (далі – КК), буквально характеризується як «незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення конфіденційної інформації про особу або незаконна зміна такої інформації, крім випадків,

передбачених іншими статтями цього Кодексу», а відповідно до ч. 2 цієї норми вона виражається у вчиненні тих самих дій повторно, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам особи. Таким чином, об'єктивну сторону порушення недоторканності приватного життя характеризують альтернативні незаконні дії, вчинювані з конфіденційною інформацією про особу, а саме: 1) збирання, 2) зберігання, 3) використання, 4) знищення, 5) поширення, 6) зміна. Для її наявності достатньо встановити вчинення особою хоча б однієї з цих дій. Загальною умовою застосування ст. 182 КК визнається те, що вчинене особою діяння не передбачено іншими статтями КК. Цей злочин має формальний склад і повинен визнаватися закінченим з моменту вчинення хоча б однієї злочинної дії. Більш конкретно момент закінчення злочину визначається стосовно кожного виду злочинних дій окремо.

При встановленні незаконності зазначених в диспозиції ст. 182 КК дій слід керуватися не тільки конституційними приписами (ч. 2 ст. 32), але й тими законодавчими положеннями, якими регулюється вчинення передбачених у ст. 182 КК дій з конфіденційною інформацією про особу, і які можуть порушуватися при вчиненні цього злочину. При вирішенні цього питання особливої важливості набуває правильне розуміння правових підстав законного збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу (без її згоди). За своєю юридичною силою такі правові підстави утворюють три групи: а) передбачені Конституцією України; б) передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; в) передбачені окремими законами України. При визначенні змісту цих підстав потрібно враховувати їх місце у системі законодавства України і вирішальне значення правових підстав, передбачених ч. 2 ст. 32 Конституції України. За наявності таких підстав дії з конфіденційною інформацією про особу все одно повинні вчинюватися згідно з відповідними законами України. Тому встановлення порушення таких законів включається в характеристику незаконності зазначених у ст. 182 КК дій.

В ч. 2 ст. 182 КК незаконні дії пов'язані із заподіянням істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам особи, що вказує на матеріальний склад цього злочину, і на те, що він вважається закінченим з моменту настання цих наслідків. Згідно з приміткою до цієї статті істотною шкодою, якщо вона полягає у заподіянні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (далі – НМДГ). Коли шкода виражається у заподіянні наслідків нематеріального характеру, питання про її істотність повинно вирішуватись з урахуванням конкретних обставин справи. Виходячи з судової практики, такою істотною шкодою може визнаватись вже саме порушення

охоронюваних Конституцією України чи іншими законами прав і свобод людини і громадянина. Злочин, передбачений ст. 182 КК, посягає на право на невтручання в його особисте і сімейне життя (ч. 1 ст. 32 Конституції) та право на конфіденційну інформацію про особу (ч. 2 ст. 32 Конституції). У разі заподіяння поряд із матеріальними збитками шкоди нематеріального характеру загальна шкода від злочину може визнаватися істотною навіть тоді, коли матеріальні збитки самі по собі не перевищують сто НМДГ. Проте у цих випадках матеріальні збитки і супутні їм наслідки нематеріального характеру можуть оцінюватися як заподіяння істотної шкоди лише за умови, якщо вони враховуються в цілому, у їх нерозривній єдності, а не окремо (ізолювано) один від одного.

Разом з тим, на нашу думку, врахування тільки істотної шкоди не є оптимальним варіантом диференціації відповідальності за цей злочин. Зберігається необхідність внесення додаткових змін до ст. 182 КК. Зокрема, при такій редакції цієї норми доречним було б доповнити її частиною третьою, в якій передбачити відповідальність за спричинення тяжких наслідків. Раніше ми пропонували передбачити в ст. 182 КК обтяжуючі обставини, в тому числі, заподіяння тяжких наслідків, а також доповнити КК ст. 182–1 «Незаконне втручання в особисте і сімейне життя особи», в якій також передбачити «спричинення тяжких наслідків» як кваліфікуючу ознаку [1, с.17–18]. Тобто пропонується застосувати такий самий підхід щодо конструкції об'єктивної сторони злочину, який законодавець застосовував, наприклад, у ст.ст. 364 та 365 КК. Тяжкі наслідки можуть полягати у спричиненні як матеріальної, так і нематеріальної шкоди. Тому стосовно заподіяння матеріальних збитків у такому разі можна було б у примітці до ст. 182 КК встановити розмір такої шкоди (згідно з п. 4 примітки до ст. 364 КК – це двісті п'ятдесят і більше НМДГ). Що ж стосується інших тяжких наслідків, то їх тяжкість можна було б визначати з урахуванням конкретних обставин справи, зокрема, з урахуванням значення для потерпілого конфіденційної інформації про особу як немайнового блага.

Література

1. Дем'яненко Ю.І. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності приватного життя : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. / Ю. І. Дем'яненко – Харків, 2008. – 20 с.
2. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; За ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х. : Право, 2010. – 456 с.